

Konuk Yazar / Guest Author

Almanya ve Türkiye’de 2003-2006-2009 PISA Araştırma Sonuçlarına Göre Alınan Önlemler ve Uygulamalar

Precautions and Applications According to 2003-2006-2009 PISA Research Results in Germany and Turkey

Kemal Yalçın*

Öz

Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) tarafından örgüt üyesi ve ortağı ülkelerde uygulanan eğitim sistemlerinin durumu hakkında karşılaştırmalı bilgi vermek amacıyla her üç yılda bir IEA (Uluslararası Eğitim Başarısını Değerlendirme Derneği) tarafından yapılan PISA (Uluslararası Öğrenci Başarısını Belirleme Programı) Araştırmaları sonuçlarına dayanarak Almanya ve Türkiye’de uygulanmakta olan eğitim sistemi tartışılmaktadır.

Anahtar Sözcükler: *PISA Araştırmaları; OECD; eğitim sistemleri; okuma becerileri; bilgi okuryazarlığı; Almanya; Türkiye*

Abstract

The article discusses the education systems in Germany and Turkey based on IEA (International Association for the Evolution of Educational Achievement) PISA (Program for International Student Assessment) research conducted every three years in order to provide comparative information about the education systems in OECD member and partner countries.

* Eğitimci, yazar. e-posta: h_kemal_yalcin@yahoo.de

Keywords: *PISA research; OECD; education systems; reading skills; information literacy; Germany; Turkey*

Dünya giderek tüm insanların vatani, ülkeler ve devletler de dünya vatanımızın büyüklü küçüklü birer şehri haline geliyor. Çevre sorunları, iklim değişiklikleri, küresel ısınma, ozon tabakasının delinmesi gibi insanlığın ve dünyamızın geleceğini belirleyen gelişmeler sınır tanımıyor, tüm dünyayı ilgilendiriyor.

Eğitim ve öğretim de giderek dünyanın ortak sorunlarından biri haline geliyor. Bu gelişmeler olumlu, güzel gelişmelerdir. Artık, “*Bu bahçe benim bahçem, ister diker, ister keserim. Kimse karışamaz!*” dönemi bitti, bitiyor.

Hızla değişen ve ilerleyen dünyayı anlayabilmek ve ayak uydurabilmek için nerede olduğumuzu nesnel olarak saptamamız gerekiyor. Bunun için ekonomide, tarımda, sanayide olduğu gibi eğitim ve öğretim alanlarında uluslararası araştırmalar, anketler, testler yapılıyor. Ülkelerin gelişmişlik düzeyleri ve bu alanda dünyadaki yerleri uluslararası karşılaştırmalarla daha gerçekçi olarak belirlenmeye çalışılıyor. Aklın ve bilimin ışığında, özgürce düşünüp tartışarak sorunlarını çözmek isteyen ülkeler, artık içe dönük kapalı verilerle yetinmiyorlar.

Bu yazımda Türkiye’nin üyesi olduğu Uluslararası Eğitim Başarısını Değerlendirme Kuruluşu – IEA¹ (International Association for the Evaluation of Educational Achievement) tarafından uygulanmış olan Uluslararası Öğrenci Başarısını Belirleme Programı – PISA (Program for International Student Assessment) 2003-2006-2009 araştırma sonuçlarına dayanarak Almanya ve Türkiye’de uygulanmakta olan eğitim sisteminin durumunu karşılaştırmalı olarak dile getirmek, PISA sonuçlarına göre alınmış ve alınması gereken önlemleri, hayata geçirilen yenilikleri paylaşmak istiyorum.

Ayrıca TIMSS-R, PIRLS, IGLU, VERA gibi araştırma ve test sonuçlarına yazımın son bölümünde kısaca değineceğim.

PISA -Uluslararası Öğrenci Başarısını Belirleme Programı

PISA araştırmaları “Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü” (OECD) üyesi olan 31 ülkede ve OECD ortağı gelişmekte olan ülkelerde uygulanan eğitim sistemlerinin durumu hakkında karşılaştırmalı bilgi vermek amacıyla her üç yılda bir yapılmaktadır. PISA Programı, üye ülkelerde 15 yaş grubundaki öğrencilerin zorunlu eğitim sonunda, katılacakları bilgi toplumunda karşılaşılabilecekleri durumlara ne

¹ <http://www.iea.nl>

ölçüde hazırlıklı yetiştirildiklerini belirlemek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçülmeye çalışılan nitelik, öğrencilerin okulda müfredat kapsamında ele alınan konuları ne dereceye kadar öğrendikleri değil; gerçek hayatta karşılaşılabilecekleri durumlarda sahip oldukları bilgi ve becerileri kullanabilme yeteneği, öğrencilerin düşüncelerini analiz edebilme, akıl yürütme ve okulda öğrendikleri fen ve matematik kavramlarını kullanarak etkin bir iletişim kurma becerisine sahip olup olmadıklarıdır.

PISA araştırması aynı zamanda bu araştırmaya katılan ülkelerdeki öğrencilerin öğrenim şanslarını; toplumsal, siyasal ve ekonomik gelişme içindeki imkanlarını belirlemeye çalışmaktadır. PISA ilk olarak 1997 yılında üçer yıllık dönemler halinde uygulanmaya başladı. **Matematik, Fen Bilimleri ve Okuma Becerileri** alanlarında her üç yılda belirli bir konuya ağırlık vermektedir.

PISA araştırmasının koordinesini OECD Sekreterliği üstlenmekte olup, ülkeler kendi içlerindeki test ve araştırmayı, OECD Sekreterliği gözetiminde bir bilimsel kuruma düzenletebilmektedir. Örneğin Almanya, kendi içindeki PISA araştırmasının yürütülmesini Eyalet Kültür Bakanları kararıyla “Leibniz Tabiat Bilimleri Pedagoji Enstitüsü”ne bağlı “Das PISA-Konsortium Deutschland” kurumuna vermiştir.

PISA araştırmasının ilkinde (1997-2000) ağırlıklı konu **okuma, okuduğunu anlama ve yorumlama becerisi** idi. Türkiye bu ilk araştırmaya katılmıştı. İkinci PISA araştırması, 2000-2003 yıllarında, otuzu OECD üyesi ve on biri OECD ortağı olan toplam 41 ülkede yapıldı. İngiltere, sağlıklı bilgi vermediği için değerlendirme dışı tutuldu. Ağırlıklı alan, Matematik olmak üzere, Fen Bilimleri, Okuma ve Problem Çözme alanlarında öğrencilerin bilgi ve becerileri ölçülmüştü.

Toplam 41 ülkede, aynı günde ve aynı uluslararası kurallara göre belirlenmiş sınav şartlarında 250.000 öğrenci bu teste tabi tutuldu. Türkiye’de ise, PISA test ve anketleri 2003 yılının Mayıs ayında, PISA Yürütme Mekezi tarafından belirlenmiş ölçü ve kurallara göre, yedi coğrafi bölgeden temsili yöntemle seçilmiş, 12 ilköğretim okulu ve 147 lisede, 1987 doğumlu 4855 öğrenciye uygulandı.

2004 Yılı Aralık Ayında Açıklanan Sonuçlara Göre Türkiye:

- Matematikte, 41 ülke arasında 34. ve 29 OECD ülkesi arasında 28.
- Okuma becerisinde, 41 ülke arasında 33. ve 29 OECD ülkesi arasında 28.
- Tabiat bilgisi ve problem çözme becerisinde de 29 OECD ülkesi arasında 28. oldu. Sondan birinci olan ülke ise Meksika idi.

Matematik, okuma ve tabiat bilgisi becerisinde Finlandiya; problem çözme becerisinde ise Güney Kore birinci oldular.

Matematik Becerisinde İlk Ona Giren Ülkeler:

- Finlandiya, Güney Kore, Hollanda, Japonya, Kanada, Belçika, İsviçre, Avustralya, Yeni Zelanda, Çek Cumhuriyeti.

Okuma Becerisinde İlk Ona Giren Ülkeler:

- Finlandiya, Güney Kore, Kanada, Avustralya, Yeni Zelanda, İrlanda, İsveç, Hollanda, Belçika, Norveç.

Almanya, Matematikte 16. okumada 19. tabiat bilgisinde 15. ve problem çözme becerisinde 13. oldu. Amerika Birleşik Devletleri ise, Matematikte 24. okumada 15. tabiat bilgisinde 19. ve problem çözme becerisinde 24. oldu.

Okuma ve Anlama Becerisi Test Sonuçlarına Göre Dağılım

PISA araştırmasında okuma becerisini ölçme ve değerlendirme önemli bir yer almaktadır. Okuma testleri, öğrencilerin okuduğu bir metinden bilgi edinme; okuduğu metni yorumlama; günlük hayatın çeşitli durumlarına ilişkin metinleri anlama ve anladığını yeniden uygulayabilme becerilerini ölçmeyi amaçlamaktadır. PISA araştırmasına katılan ülkelerin okuma becerisi testinde aldıkları puan sıralaması aşağıdaki tabloda verilmektedir:

	2003*	2006	2009
1	Finlandiya	Güney Kore	Güney Kore
2	Güney Kore	Finlandiya	Finlandiya
3	Kanada	Kanada	Kanada
4	Avustralya	Yeni Zelanda	Yeni Zelanda
5	Lichtenstein	İrlanda	Japonya
6	Yeni Zelanda	Avustralya	Avustralya
7	İrlanda	Polonya	Hollanda
8	İsveç	İsveç	Belçika
9	Hollanda	Hollanda	Norveç
10	Hongkong (Çin)	Belçika	Estonya
11	Belçika	İsviçre	İsviçre
12	Norveç	Japonya	Polonya
13	İsviçre	İngiltere	İzlanda
14	Japonya	Almanya	ABD
15	Macau (Çin)	Danimarka	İsveç
16	Polonya	Avusturya	Almanya
17	Fransa	Fransa	İrlanda
18	ABD	İzlanda	Fransa
19	Danimarka	Norveç	Danimarka
20	İzlanda	Çek Cumhuriyeti	İngiltere
21	Almanya	Macaristan	Macaristan
22	Avusturya	Lüksemburg	Portekiz
23	Letonya	Portekiz	İtalya
24	Çek Cumhuriyeti	İtalya	Slovenya
25	Macaristan	Slovakya	Yunanistan
26	İspanya	İspanya	İspanya
27	Lüksemburg	Yunanistan	Çekoslovakya
28	Portekiz	Türkiye	Slovakya
29	İtalya	Meksika	İsrail
30	Yunanistan	ABD	Lüksemburg
31	Slovakya		Avusturya
32	Rusya		Türkiye
33	Türkiye		Şili
34	Uruguay		Meksika
35	Tayland		
36	Sırbistan		
37	Brezilya		
38	Meksika		
39	Endonezya		
40	Tunus		

(Tablo 1): PISA araştırmasına katılan ülkelerin okuma becerisi testinde aldıkları puan sıralaması.

(*İngiltere sağlıklı veri iletmediği için değerlendirme dışında tutulmuştur).

Türkiye’de öğrenciler ve okuma çağındaki insanlar arasında okuma alışkanlığı da uluslararası karşılaştırmalarda çok düşündürücü oranlardadır. İstanbul’da haftalık Almanca olarak yayınlanan “*Istanbul Post*”² adlı internet magazin dergisinin verdiği bilgilere göre; düzenli kitap okuyan insanların oranı Japonya’da %14; ABD’de %12 iken, **Türkiye’de on binde birdir**. Yetmiş milyonluk bir ülkede roman, öykü, araştırma kitaplarının bin kadar basılması okuma alışkanlığı diye bir olgunun olmadığı gösteresidir.

Türkiye’de 1960-1980 döneminde okunan kitap sayısı ve okuma alışkanlığının düzeyi 2004’lerdekinden çok fazlaydı. 12 Eylül 1980 darbesi sonrasında kitaba, okuyana, yazara, yayıncıya karşı yürütülen sistemli baskı ve şiddet; kitabın tehlikeli maddeler arasında gösterilmesi, kitapların toplatılması, yakılması Türkiye’deki kültür dünyasına çok büyük zarar vermiş, genç nesilleri kitaptan uzaklaştırmış ve okuma alışkanlığını ve okuma sevgisini zayıflatmıştır.

Uluslararası Öğrenci Başarısını Belirleme Programı Sonuçlarının Yankıları

Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitim Bakanlığı, 2003 PISA değerlendirmesini resmi bir duyuru ile açıkladı³. Bu açıklamada; “*Türk Eğitim sistemi ne yazık ki dünyadaki bilimsel ve ekonomik gerçeklere duyarlı bir yapı taşımamaktadır... PISA 2003 çalışmasıyla eğitim sistemimizin zayıf yönleri ortaya çıkmıştır*” ifadeleri çarpıcıdır. Bakanlık, PISA’daki başarısızlığın nedenlerini açıklarken ülkelerin ekonomik gelişmişlik düzeyleri ile öğrenci başına eğitim harcamalarına dikkat çekerek; “*Öğrenci başına eğitim harcamaları ortalaması Avrupa Birliği ülkelerinde dört bin dolarken, ülkemizde 390 dolardır*” tespitinde bulunmuş. Elbette böylesine bir tespit önemlidir, ancak sorunun çözümü açısından yetersizdir.

PISA araştırmasının sonuçları, Türkiye eğitim dünyasında, Milli Eğitim Bakanlığı’nda, hükümette; üniversitelerde, eğitim fakültelerinde, öğretmen, öğrenci, veli derneklerinde, basında, televizyon kanallarında ve özellikle Eğitim-Der, Eğitim-Sen, DİSK, Türk-İş gibi sendikalarda, gerekli yankıyı uyandırmadı.

2003 PISA araştırma sonuçlarının açıklandığı günlerde, Ankara’da, yüksek mahkemede “*Anadil eğitimi hakkını istediği gerekçesiyle*” Eğitim-Sen aleyhine açılmış davanın duruşmaları vardı. Öğretmenler, sendikalarını kurtarmaya çalışıyordu. Aynı günlerde Alman Eğitim Bilim Sendikası (GEW) ise PISA sonuçlarına dayanarak, göçmen çocuklarının daha iyi eğitim alabilmeleri için; daha iyi bir

² <http://www.istanbulpost.net>

³ <http://www.meb.gov.tr/duyurular/pisa/pisaraporu.htm>

anadil eğitimi ve daha verimli Almanca eğitiminin geliştirilmesini talep ediyor, önerilerde bulunuyordu.

Almanya’da yayımlanan Türk gazetelerinde de PISA sonuçlarına gereken ilgi gösterilmedi. Bazı gazeteler PISA sonuçlarını göçmen çocukların eğitimi açısından ele alıp inceledi.

PISA araştırmalarının Almanya ve Türkiye’deki Yankıları ve Etkileri

İlk PISA araştırması, 2000 yılında yayınlandı. Almanya’nın 30 OECD ülkesi arasında, matematikte 20. tabiat bilimlerinde 20. ve okuma becerisinde 21. sırada olduğu görülür görülmez tüm Almanya sarsıldı. 2003 PISA sonuçları açıklandığında, ortalama değerlerin üstünde yer almış olmasına rağmen Alman eğitim dünyası ayağa kalkmıştı.

Türkiye’de ise 2003 PISA başarı sıralamasından en sonlarda olmasına karşın, fazla ses çıkmadı. Türkiye’yi yakından izleyen Avrupa çevreleri, Türkiye’deki sessizlik karşısında hayrete düştüler. “PISA Araştırması’nda böylesine kötü sonuçlar alan bir ülke Avrupa Birliği’ne nasıl uyum sağlayabilir?” diye soranlar bile oldu.

PISA 2000 ve 2003 Sonuçlarının Açıklanmasından Sonra Almanya’da Yapılanlar

Almanya Eğitim Bakanlığı, Federal Hükümet ve Eyalet Hükümetleri, siyasal partiler, sendikalar, veli dernekleri, öğrenci birlikleri, üniversiteler, araştırma kurumları, göçmen dernekleri, Türk Veli Dernekleri, Almanya Türk Öğretmen Dernekleri, bilim insanları ve konuyla ilgili herkes PISA 2000 ve 2003 araştırma sonuçlarını anlamaya, analiz etmeye, düşünce üretmeye başladı.

- Böyle bir başarısızlık nasıl olabilirdi?
- Alman eğitim sistemi neden geri kalmıştı?
- Bunun sorumluları kimlerdi?
- Testlerde en başarılı olan Finlandiya, Güney Kore, Hollanda, Japonya, Kanada gibi ülkelerin eğitim sistemlerinin özellikleri nelerdi?

Bu ve buna benzer sorular, bilimsel yöntemlerle aşağdaki gibi cevaplanmaya çalışıldı:

- * Okullarda Öğretmenler Kurulları bu konuyu değerlendirdi. Her okul kendi içinde yapabileceklerini konuştu, tartıştı, yeni yöntemler araştırdı. Bütün düşünceler tutanaklara geçti. Öneriler ilgililere sunuldu. Okullar arasında bilgi akışı hızlandırıldı. Örneğin okuma becerisi ve okuma alışkanlığını geliştirmek için araştırmalar yapıldı. Bulunan yenilikler internet ortamında diğer okulların bilgisine sunuldu.
- * Eğitim Bakanlıkları sorunu araştırmak için bilim kurulları oluşturdu. Eğitim Fakülteleri ve diğer bilimsel kurullar Finlandiya gibi başarılı ülkelerin eğitim sistemlerini incelemek için eleman gönderdiler.
- * Öğretmenlere meslek içi geliştirme kursları açıldı.
- * PISA 2000–2003-2009 araştırma sonuçları ve alınacak önlemler hakkında makaleler, kitaplar, raporlar, konferans sonuçları yayınlandı. Almanya’nın ciddi bilimsel araştırma enstitüleri sorunu didik didik ettiler. Onlarca bilimsel araştırma yayınlandı. Bu bilimsel araştırmalar değerlendirildi; varılan sonuçlara göre federal ve eyaletler düzeyinde eğitimle ilgili bakanlıklar, kurumlar, Eğitim Bilim Sendikası önlemler, yeni öğretim metotları geliştirmeye ve uygulamaya başladı.
- * Kimse eğitim gibi önemli bir işi basit, günlük parti çıkarlarına indirmedi. İndirgeyenleri de ciddiye alan olmadı. Bütün bunlar yapılırken kimse düşüncesinden dolayı kınanmadı. Düşüncesinden dolayı hiçbir öğretmen ceza almadı. Özgür, demokratik, barışçı ve çözümleyici bir ortamda mesele ele alındı. Bu konuda konuşan, yazan, düşünce üreten, araştıran öğretmenler desteklendi, teşvik edildi. Konuşan değil; susan, “*bana ne*”ci tembel öğretmenler, sendikacılar, demekçiler, politikacılar yadırgandı.
- * Öğretmen yetiştiren Pedagoji Enstitüleri, Eğitim Fakülteleri sonuçlardan kendilerine görev çıkardılar. Ders programları, eğitim yöntemleri geliştirildi ve yenilendi.⁴
- * PISA 2000 sonucunda ilkokullarda kademeli olarak hızla tamgün eğitim uygulamasına başlandı. Tamgün uygulaması olumlu sonuçlar verdi.

⁴ Almanya’da anaokulu, özel eğitim, temel eğitim ve lise öğretmenleri dört yıllık üniversite eğitiminden sonra iki yıl süren staj eğitimini tamamlamak ve uygulama sınavını başarmak zorundadır. Almanya’da, üniversiteyi, eğitim fakültelerini bitirmiş öğretmenlere atama için tekrar bir test sınavı uygulanmaz. Üniversiteyi bitirmiş genç öğretmenler belli bir okulda iki yıl uygulamalı ders yapmak ve yanında uygulama yaptığı öğretmenlerden de geçerli bir rapor almak zorundadırlar.

Sonuçlar inceleniyor, veriler analiz ediliyor. Tamgün giderek yaygınlaştırılıyor⁵

- * Anaokullarından itibaren dil eğitimine ağırlık verildi.
- * İlkokullara yeni oyun bahçeleri yapıldı. Eski oyun bahçeleri yeni bir anlayışla düzenlendi, oyuncakların renkleri, biçimi değiştirildi.
- * Spora ağırlık verildi.
- * “Her öğrenciye bir müzik aleti!” adlı proje uygulamaya kondu. İlkokul birinci sınıftan itibaren isteyen her öğrenci, istediği bir müzik aletini öğrenmeye başladı. Bunun için ders programları yenilendi. Müzik öğretmenleri yetiştirildi, müzik öğretmenleri mesleki eğitim kurslarından geçirildi.
- * Okumayı teşvik etmek, okuma sevgisini geliştirmek için anaokullarından itibaren yeni programlar uygulamaya konuldu.
- * İlkokullardaki sınıf kitaplıkları yenilendi.
- * Yazarların okullarda okuma yapmaları için yeni olanaklar yaratıldı.
- * Bilim insanı yetiştirmek, yetenekli çocukları desteklemek için üniversiteler ile istekli ilkokullar arasında ortak projeler geliştirildi. İstekli ve yetenekli öğrenciler ilgili profesörlerin sorumluluğu altında fizik, kimya, biyoloji alanlarında özel oyunsal deneyler yapma imkanı buldu.
- * Liselerdeki süper beyin sahibi öğrencilere lise eğitimini bitirmeden, yaşadıkları şehirde bulunan bir üniversitede istediği bölümde okuma imkanı sunuldu. Bu öğrencilerin hem lise, hem de üniversite eğitimini başarıyla bir arada yürütebildikleri görüldü.
- * Bochum Üniversitesi gibi bazı üniversiteler, özel sınavlarla dünyadan seçtikleri 50 süper beyin sahibi öğrenciye, her türlü araştırma imkanını sundu, bu sayede bilim insanı yetiştirme olanakları denenmeye başladı.
- * Özellikle ilkokul öğrencileri arasında doğa olaylarını anlama, inceleme, doğaya soru sorma, çevreye merakla bakabilme becerilerini geliştirmek için gezici deney grupları oluşturuldu. Bu projeler devlet tarafında ve çeşitli vakıflar tarafından desteklenmeye devam edilmektedir.
- * PISA araştırmaları, eğitim alanında göçmen çocukların yerlilerle eşit olanaklara sahip olmadığına ve bu nedenle eğitim alanında geri kaldık-

⁵ Almanya’da temel eğitim on yıl olup, ilkokul süresi dört yıldır. İlkokul sınıflarında ortalama 20 öğrenci bulunmakta olup, sayısı en fazla 30 olabilir. İlkokullarda öğrenim saat 8.00-13.20 arasında yapılır. İsteyen veli masraflara belli oramlarda katılarak çocuğunu saat 8.00-16.00 arasında okula gönderir. Tamgün öğrenim gören öğrenciler öğle yemeklerini okulda yer. Öğleden sonraları öğrencilere özel eğitimden geçirilmiş eğiticiler ve öğretmenler tarafından sanat, müzik, spor, tiyatro, bilgisayar imkanları sunulur ve özellikle ailesi yeterli dil bilmeyen göçmen çocukların ev ödevlerine yardım edilir.

larına dikkat çekmişti. Son beş yılda göçmen çocukları aleyhine olan uygulamalar değiştirilmeye çalışılıyor. Örneğin Türk çocuklarına yardımcı olmaları için, çocuk yuvalarına ve özellikle tamgün öğrenime geçen okullara Türkçe ve Almanca bilen deneyimli öğretmenler, eğitimciler atanıyor.

Göçmenlerin eğitim sorunları bitmiş, hepsi henüz çözümlenmiş değil. Ayrıca her kararı hükümetler alacak değil, birçok hak mücadele ile alınabiliyor ve kazanımlar mücadele ile korunup geliştiriliyor. Bütün bu önlemlerin, bir sistemi üç beş yılda değiştirmeye yetmeyeceği biliniyordu. Fakat sabırla, bilimin, aklın ışığında uzun dönemli planlar yapıldı. Uygulamaya konan planlar denetlendi, sonuçlar bilimsel yöntemlerle analiz edildi. Çok yönlü yoğun çalışmalar sonucu PISA 2006 ve 2009 testlerinde Almanya iki üç sıra öne geçebildi. OECD ülkeleri sıralamasında ortalamanın üstüne çıkabildi.

PISA 2003’e 30 OECD ülkesi ile 11 OECD ortağı olmak üzere toplam 41 ülke katıldı. 250 000 öğrenciye test uygulandı.

PISA 2006’a 30 OECD ülkesi ile 27 OECD ortağı olmak üzere toplam 57 ülke katıldı. 400 000 öğrenciye test uygulandı.

PISA 2009’a 34 OECD ülkesi ile 31 OECD ortağı olmak üzere toplam 65 ülke katıldı. 470 000 öğrenciye test uygulandı.

2006 PISA sonuçlarına göre, Almanya, 57 ülke sıralamasında matematikte 14., okuma becerisinde 14., tabiat bilgisi becerisinde 8. oldu.

Türkiye ise üç alanda da 57 ülke arasında 56. sırada yer aldı.

2009 PISA sonuçlarına göre, Almanya 65 ülke sıralamasında, matematikte 10. okuma becerisinde 16. tabiat bilgisi becerisinde 9. oldu.

Türkiye yine üç alanda da 65 ülke arasında 64. sırada yer aldı.

Özetle, Almanya 2000 yılından itibaren eğitim alanında aldığı yeni önlemler, yeni uygulamalarla 10 yılda önemli gelişmeler sağlayabildi. Yetersi de olsa her alanda OECD ülkeleri ortalamasının üstüne çıktı.

Alman eğitim sisteminin eksiklikleri, eleyici tutumu, toplumsal sınıflar, göçmenler ve yabancı ailelerden gelen öğrenciler arasındaki fırsat eşitsizliği devam etmektedir. Bütün araştırmalar çeşitli sınıflar ve toplumsal kesimler arasındaki eğitim eşitsizliğini göstermektedir.

Almanya'da ilk ve ortaöğretimdeki her on öğrenciden biri göçmen kökenli olmasına rağmen, Alman eğitim sistemi göçmen öğrenciler ile Alman öğrenciler arasındaki ayırımı giderici önlemler almamaktadır. Hatta gerici, milliyetçi, ırkçı bazı partiler ve yöneticiler Almanya'nın PISA sonuçlarını göçmen öğrencilerin düşürdüğünü bile savunmaktadır.

PISA araştırmasından başka eğitim alanında çeşitli uluslararası testler uygulanmaktadır. Bunların başlıcaları şunlardır:

TIMSS-R⁶ Uluslararası Matematik Fen Bilgileri Testi

Bu test, ilköğretimin sonuna gelmiş öğrencilere uygulanmakta olup, öğrencilerin matematik ve fen bilgilerini ölçüp değerlendirmeyi amaçlamaktadır. 1995'te 41, 1999'da ise 38 ülkede bu test-sınav yapılmış olup, Türkiye 1999 yılında yapılan sınava katılmıştır. Öğrencilerimiz 38 ülke arasında, matematikte 31. fen bilgilerinde ise 33. olmuştur. Dört yılda bir yapılan bu sınava Türkiye bir daha katılmamıştır.

PIRLS / IGLU⁷ Uluslararası İlkokul Öğrencileri Okuma ve Anlama Testi

İlkokul 4. sınıf öğrencilerine uygulanmakta olup, öğrencilerin okuma, kavrama, okuduğunu kavrama becerilerini ölçmeyi amaçlamaktadır. Türkiye'den 5000 ilkokul öğrencisi bu teste katılmış ve alınan sonuçlara göre Türkiye, 35 ülke arasında 28. olmuştur.

VERA (VERgleichsArbeiten)⁸ Federal Almanya Eyaletlerindeki Eğitim Seviyelerini Karşılaştırma Testi

Bu test, 2004 yılında yedi eyaletteki ilkokul 3. sınıflar ile ortaöğretim 6. ve 8. sınıf öğrencilerinin Almanca ve Matematik derslerindeki durumunu karşılaştırmak için uygulanmaya başlanmıştı. 2007/2009 ders yılından itibaren Almanya'nın bütün eyaletlerinde (16 eyalet) uygulanmaya başladı. 2009/2010 ders yılında ise 16 eyalet ile Almanca konuşulan Süd Tirol ve Belçika'daki Almanca konuşulan bölgede uygulandı. VERA'nın amacı, Almanya'da eğitimin seviyesini yükseltmek, yeni

⁶ <http://www.timss.bc.edu> (Trends in International Mathematics and Science Study).

⁷ <http://www.iea-dpc.de/iglu> (Progress in International Reading Literacy Study).

⁸ <http://www.projekt-vera.de> (Vergleichsarbeiten).

eğitim ve öğretim programlarını geliştirmek için somut veriler elde etmek ve eyaletler arasındaki farkları gidermeye çalışmaktır. VERA aynı zamanda PISA araştırmalarında ortaya çıkan Alman Eğitim sistemindeki olumsuzlukları saptamak ve çözüm yolları geliştirmeyi de amaçlamaktadır.

PISA Araştırmalarında En Başarılı Olan Finlandiya Eğitim Sisteminin Özellikleri

PISA araştırmalarına katılan ülkeler eğitim ve öğretim alanında en iyi sonuçları alan ülkelerin uygulamalarını inceleyip, kendilerine uygun sonuçlar çıkarmaktadırlar. Finlandiya ve Güney Kore tüm PISA uygulamalarında ilk sıralarda yer almaktadır. Bu ülkeleri İsviçre, Japonya, Kanada, Hollanda gibi ülkeler takip etmektedir.

Eğitim sistemi başarılı sonuçlar veren Finlandiya’nın özellikleri şunlardır:

- Ülkede köklü bir okuma geleneği var.
- Okuma ve öğrenmeye karşı yüksek ilgi ve merak var.
- Sinema ve televizyonlarda filmler altyazılı olarak orijinal dillerinde gösteriliyor.
- Ülkede ortak yaşam duygusu çok yaygın, bu doğrultuda her birey önemlidir, anlayışı yaygın.
- Toplumda sosyal farklılıklar az.
- Göç alan diğer ülkelerle karşılaştırıldığında, göçmenler daha iyi şartlarda yaşıyorlar. Göçmenlerin dil problemlerinin çözümüne büyük önem veriliyor.
- Bütünleştirici bir eğitim sistemi var.
- Eğitim ve öğretim alanında uzun yıllardan beri çok kaliteli personele görev veriliyor. Gerekğinde derslere ikinci bir öğretmen giriyor.
- Öğretmen ve eğitimcilerin eğitim kalitesi çok yüksek.
- Sınıflardaki öğrenci sayısı kural olarak 20’nin altında.
- Okullar eksiksiz bir donanıma sahip. Öğrenciyi kucaklayan sıcak bir okul ortamı içinde kütüphaneler, spor salonları vb. herşey öğrenciye göre düşünülmüş.
- Okulların özerkliği var. Fakat bu özerklik, çok etkin ve işlerliği olan bir kontrol sistemiyle denetleniyor.
- Eğitim amaçlarına ulaşmak ve denetlemek için ülke düzeyinde çeşitli testler uygulanıyor.

- Velilerde ve toplumda bu testlere karşı güven var.

Bütün bu olumlu özelliklere karşın, Finlandiya'da gençler ve öğrenciler arasında alkol düşkünlüğü ve intihar sayıları artıyor, toplum alarm veriyor. Yöneticiler ve sorumlular bir yandan da bu sorunlara çare bulmak için çaba gösteriyor.

Türkiye'deki eğitim için...

Araştırma sonuçlarından da görüldüğü gibi Türkiye, son on yılda katıldığı tüm uluslararası eğitim ve öğretim testlerinden sınıfta kalmıştır. PISA'ya katılan ülkeler sıralamasında en sonlarda yer almaktadır. Fakat hükümetler bu olumsuzluğu giderici somut, bilimsel önlemler almamakta, sorunlar yıldan yıla artmaktadır.

Türkiye, diğer alanlarda olduğu gibi özellikle eğitim ve öğretim alanında çok önemli fırsatları yok etmiştir. Örneğin Köy Enstitüleri, 1940'lar Türkiyesinin koşullarına göre meydana getirilmiş özgün bir eğitim uygulamasıydı. Köy enstitüleri kapatılmasa, daha da geliştirilip yaygınlaştırılınsaydı Türkiye'deki eğitim düzeyi daha yüksek olabilir, PISA gibi uluslararası araştırma sonuçlarında daha üst sıralarda yer alabilirdi.

Demokratik, özgür, bilimsel eğitim isteyen Türkiye Öğretmenler Sendikası'nı (TÖS); Tüm Öğretmenler Birleşme ve Dayanışma Derneği'ni (TÖB-DER) kanunsuz olarak, süngü gücüyle kapatıp yöneticilerini askeri hapishanelere dolduranlar, TÖB-DER'in mal varlığına elkoyanlar bugünkü çöküntünün başlıca sorumlularındandır.

Düşünen beyinleri, öğretmenleri baskı altına alanlar; bilimden, felsefeden, özgür düşünceden korkan iktidarlar; yüzlerce öğretmenin, yazarın, öğrencinin, öğretim üyesinin kanına girenler Türkiye'nin kanına girmişlerdir.

Öneriler

- Türkiye'deki eğitim sistemi kısa vadeli parti çıkarlarından uzak olarak incelenmeli, temelden değiştirilmelidir.
- Tamgün eğitime geçilmelidir.
- Eğitim sistemleri başarılı sonuçlar veren ülkelerin deneyimleri incelenmeli, ülke koşullarına uygun olanlar Türkiye'de de uygulanmalıdır.
- Sınıflardaki öğrenci sayıları ilk aşamada 30, daha sonra 20'ye düşürülmelidir.

- Öğretmen yetiştirme sistemi değiştirilmelidir.
- Okullarda okuma sevgisini ve alışkanlığını geliştirici yöntemler bulunup uygulanmalıdır.
- Ezberci, aktarmacı eğitim metotlarına son verilmelidir.
- Okullar öğrenciler ve öğretmenler için sıcak, sevimli, çekici bir biçime getirilmelidir. Öğrenci okulunu sevmeli, veli okula güvenmelidir.
- Eğitim, ticaret ve kâr aracı olmaktan kurtarılmalıdır.
- Daha önce Köy Enstitülerinde ve Öğretmen Okullarında uygulanmış olan her öğrenciye bir müzik aleti programı yeniden hayata geçirilmelidir.
- Temel eğitimde sanat eğitime özel önem verilmelidir.
- İlkokullardan başlayarak öğrenciler doğal bilimlere özendirilmeli, üniversiteler ile ilkokullar arasında bu alanda ortak programlar yürütülmelidir.
- Öğrencilerin beyin gelişmelerini bozan, insan beyninin özgürleşmesini önleyen her türlü şartlamalara son verilmelidir.

Sonuç

Tazecik, tertemiz beyinleri yıkamak, şartlamak, kullaştırmak kolaydır; fakat çocukta sağlıklı ve dengeli beyin gelişmesinin olanaklarını yaratmak zordur. Sendikaları kapatmak, kitapları yakmak, düşünen kafaları yok etmek kolaydır; ancak düşünen beyin yetiştirmek, kimsenin yazmadığını yazan, herkesin sustuğu yerde bile konuşan, düşüncesini ifade edebilen aydınlar, öğretmenler, bilimciler yetiştirmek çok zordur. Türkiye’yi son altmış yılda yönetenlerin çoğunluğu hep kolay yolu seçti. O kolay yol ülkemizi bugünkü hale getirdi.

Ülkemizin geleceğinin geçmişten daha aydın, daha özgür, daha mutlu olabilmesi, Türkiye’nin okuyan, düşünen, soran, sorgulayan özgür bireylerden oluşması ile mümkündür. Bunun için herkes kendini sorumlu hisseder ve bu güzel işe katkıda bulunmaya çalışırsa olmazlıklar oldurulabilir.

Bochum-Almanya, 4 Ekim 2011

Kaynakça

- Baykal, S. G. (2008). *Birlikte yaşamının şifreleri*. M. Atay (Yay. Haz.). Almanya: A. Verlag.
- Belge, M. (2004, 3 Ağustos). Dibe vurmanın sinyalleri. *Radikal*. <http://www.radikal.com.tr/haber.php?haberno=123971>
- Göçmenlerin Anadili Sorunu ve Çözüm Önerileri Sempozyumu*. (2009, 24 Mayıs). <http://www.atgb.info/sonucbildirgesi.pdf>
- Max-Planck-Istitut für Bildungsforschung. [http://www.mpib-berlin.mpg.de/pisa/PISA im Ueberbick.pdf](http://www.mpib-berlin.mpg.de/pisa/PISA_im_Ueberbick.pdf)
- OECD PISA Deutschland 2003. [http://www.pisa.ipn.uni-kiel.de/Ergebnisse PISA 2003.pdf](http://www.pisa.ipn.uni-kiel.de/Ergebnisse_PISA_2003.pdf)
- Offizielle Berichte PISA 2003*. Almanya Eğitim Bilim Sendikası – GEW. http://www.gew.de/PISA_2003_2.html
- Oğuzkan-Savvidis, P. Eğitim hakkı. *Die Gaste*. Essen. <http://www.diegaste.de/pdf/diegaste-sayi1.pdf>
- PISA – Internationale Schulleistungsstudie der OECD. <http://www.oecd.org/de/pisa>
- PISA2006inDeutschland-IPN. [http://www.pisa.ipn.uni-kiel.de/Zusammenfassung PISA 2006.pdf](http://www.pisa.ipn.uni-kiel.de/Zusammenfassung_PISA_2006.pdf)
- PISA 2009 Results: Executive Summary – OECD. <http://www.oecd.org/dataoecd/34/60/46619703.pdf>
- Statistisches Bundesamt Deutschland. <http://www.destatis.de/print.php>
- T.C. Berlin Büyükelçiliği Eğitim Müşavirliği Eğitim İstatistikleri. <http://www.berlin.be.mfa.gov.tr>
- T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Basın Bildirisi* (2004). <http://www.meb.gov.tr/duyurular/pisa/pisaraporu.htm> adresinden erişildi.
- Türkiye 'de Dil Tartışmaları* (2006). İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları.